

Bogoslovska
SMOTRA**USUSRET TREĆEM TISUĆLJEĆU**

XXXVII. TEOLOŠKO PASTORALNI TJEDAN ZA SVEĆENIKE

Zagreb, 28.-30. siječnja 1997.

Uvodna riječ dekana Katoličkog bogoslovnog fakulteta prof. dr. Franje Šanjeka

Uzorita i preuzvišena Gospodo,

Ekscelencijo Einaudi, predstavniče Apostolske Stolice u Republici Hrvatskoj, ugledni dužnosnici Hrvatske vlade i Hrvatskog državnog sabora, cijenjeni predstavnici kršćanskih Crkava i drugih vjerskih zajednica, poštovana braćo u svećeničkom i redovničkom pozivu, i svi prisutni dragi gosti!

U ime Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i svih njegovih sastavnica srdačno Vas pozdravljam i želim najiskreniju dobrodošlicu.

Ovaj trideset i sedmi Teološko-pastoralni tjedan tematski je usmjeren našem susretu s trećim milenijem od Kristova dolaska u našu ljudsku povijest, te odgovara naslovu apostolskog pisma nama Hrvatima toliko bliskog Petrova nasljednika pape Ivana Pavla II. (*Tertio millennio adveniente*).

Ima li kršćanstvo još uvijek atraktivnu moć okupljanja ljudi i može li u današnjem odveć materijaliziranom društvu potaknuti interes za duhovnim vrijednostima? Je li Crkva, kao i tijekom dvotisućljetne povijesti, dovoljno poticajna u uspostavljanju pravednijih društvenih odnosa, isticanju prava na slobodu, snošljivost i samostojnost. Jesu li kršćani na ovim našim prostorima spremni u duhu evanđeoske poruke i ekumenskih načela pružiti ruku pomirenja?

Opći naslov TPT-a *Ususret trećem tisućljeću* podsjeća me kao povjesnika na razdoblje koje slijedi završetak prvog milenija povijesti kršćanstva. Nerodica, bolesti i društvena previranja iznjedrili će krvave unutarkršćanske sukobe i rat s islamom. Milenaristi, katari i patareni dovest će u pitanje ondašnje poimanje po kojem izgradnja 'Božje države' ne proturječi izgradnji ovozemnog društva shvaćenog kao 'legitimum societatis foedus' između neba i zemlje.

Srednjovjekovni čovjek, za razliku od današnjeg, posjeduje sigurnost da u iščekivanju uskrsnuća od mrtvih neće nestati, jer se tijekom vječnosti nastavlja bez obzira na prekid ovozemnog života. Gubitak religioznog osjećaja, toliko prisutan u suvremenom svijetu, pretvara smrt u grozno iskušenje, osjećaj potpune nemoći pred vlastitim udesom.

Oko tisućite godine nitko ne dovodi u pitanje život poslije smrti. Živi se moreti žrtvuju za one koji su prestupili prag smrti. Bezbroj pokreta i sljedbi, koji u posljednje vrijeme preplavljaju prostor zapadne kršćanske ekumene, propovijedaju reinkarnaciju, uvjeravajući neupućene da svemirom vladaju demonske sile. Mnoštvo opsjenjivača i prodavača magle prodajom talismana naivnima, među kojima je i ne mali broj intelektualaca, daje siguran lijek protiv sila zla i obećaje svjetliju budućnost.

Naši su nam preci bliski po strahu pred silama prirode. Tehnički napredak ne može nas zaštititi od prirodnih katastrofa. I danas, kao i nekoć, čovjek posize za horoskopom i alkemijom. U podsvijesti mnogih naših suvremenika skriva se bojazan da se naša ljudska povijest ne završi apokalipsom.

Ipak smo svjesni činjenice da materijalizam ne zadovoljava najveći dio ljudi, koji su u potrazi za plemenitijim ciljevima. I cilj ovog našeg druženja jest da ljudima ponudimo bogatstvo duha, koje nam otkriva Evanđelje u osvit trećeg tisućljeća povijesti kršćanstva. Eminentnom skupu i ja želim uspješan i plodonosan rad.

Prof. dr. Franjo Šanjek

Pozdravi i brzojav

Pozdravni govor apostolskog nuncija Giulia Einaudia

In primo luogo desidero ringraziare sinceramente il padre Šanjek per avermi invitato ancora una volta a stare con voi in questa occasione dell'apertura della settimana pastorale dei sacerdoti.

Vi saluto in nome del Santo Padre Giovanni Paolo II e sono molto lieto e commosso per l'interesse che voi avete dimostrato e state dimostrando per il suo messaggio in vista del Terzo Millennio dell'era cristiana.

Come nunzio apostolico vorrei dire soltanto, come ho annunciato, due parole: una riguardante l'anno trascorso e una che si proietta verso il futuro. Riguardo l'anno passato possiamo dire che le relazioni tra la Santa Sede e il governo di Croazia e Stato di Croazia hanno fatto un considerevole passo per confermare e rendere sempre più stabili le vicendevoli relazioni diplomatiche. Se guardiamo anche all'accordo tra l'Università di Zagabria e la Facoltà Teologica di Zagabria, noi ricordiamo con commozione e con molto interesse l'11 di marzo, il giorno in cui abbiamo firmato, cioè hanno firmato, il signor Cardinale e le autorità della Università e della Chiesa, l'accordo della reintegrazione della Facoltà Teologica nella Università di Zagabria. Poi ricordiamo il giorno 19 di dicembre quando abbiamo firmato insieme i tre accordi tra lo Stato di Croazia e la Santa Sede: l'accordo riguardante la situazione giuridica dell.

Chiesa e delle sue istituzioni, l'accordo sull'educazione e i beni culturali della Chiesa e l'accordo per la erezione di un episcopato militare per l'assistenza del personale delle forze armate.

Questi accordi non hanno soltanto un valore giuridico, ma un valore eminentemente pastorale e umano e cristiano. Perché sia lo Stato che la Santa Sede mirano alla formazione e al benessere dell'uomo e del bene comune. Quindi, anche a voi, cari sacerdoti, tocca e compete la responsabilità di rendere concreti, viventi questi accordi nello spirito, non soltanto concordatario tra lo Stato e la Santa Sede e la Chiesa, ma in relazione alle persone, al bene delle anime che vi sono affidate.

Perché la relazione tra la Chiesa e lo Stato è una relazione di cooperazione. Noi alle volte sentiamo dire: *Libera Chiesa in libero Stato*. Questa è una formulazione molto teorica e che non corrisponde più alla realtà sociale e giuridica dello stato moderno e della situazione pastorale della Chiesa. La Chiesa e lo Stato sono per collaborare per il bene dell'uomo e per il bene comune.

Uno sguardo al futuro, all'anno che ci attende, cari sacerdoti. L'anno che ci attende è carico di aspettative e di speranze. Non è necessario che io scenda nelle formulazioni particolari. Voi conoscete meglio di me la situazione della Chiesa e la situazione politica dello Stato. Quindi, noi formuliamo in questa occasione gli auguri più fervidi, perché le relazioni tra la Chiesa e lo Stato possano portare a frutti ancora maggiori e ad un futuro sempre migliore e più costruttivo.

Vi auguro un pieno successo di questa settimana pastorale teologica e a tutti partecipo di cuore la benedizione del Santo Padre che vi accompagni nel compimento di questo grande impegno. Puno hvala.

Prijevod pozdravnoga govora Apostolskoga nuncija:

Prije svega želim iskreno zahvaliti ocu Šanjeku koji me još jednom pozvao da budem s vama prigodom ovoga otvaranja Teološko-pastoralnoga tjedna za svećenike.

Pozdravljam vas u ime Svetoga Oca, te sam veoma radostan i dirnut vašim zanimanjem kojega ste pokazivali i kojega pokazujete u vezi s njegovom porukom za Treće tisućljeće kršćanske ere. Kao apostolski nuncij želio bih reći tek dvije riječi: jednu koja se odnosi na godinu za nama i jednu koja je usmjerena prema budućnosti. Što se tiče prošle godine možemo reći da su odnosi između Svete Stolice i Vlade, odnosno Države Hrvatske učinili znatan korak za potvrđivanjem i sve jačim učvršćivanjem međusobnih diplomatskih odnosa. Promatramo li ugovor između Sveučilišta u Zagrebu i Teološkoga fakulteta u Zagrebu, prisjećamo se, dirnuti i s velikim zanimanjem, 11. ožujka, dana kada smo potpi-

sali, odnosno kada su gospodin Kardinal i vlasti Sveučilišta u Zagrebu potpisali ugovor o ponovnoj integraciji Teološkoga fakulteta u zagrebačko Sveučilište. Nadalje se prisjećamo 19. prosinca kada smo zajedno potpisali tri ugovora između države Hrvatske i Svete Stolice: ugovor koji se odnosi na pravne prilike Crkve i njezinih ustanova, ugovor o odgoju i kulturalnim dobrima Crkve te ugovor o uspostavljanju vojnoga vikarijata za skrb o osoblju oružanih snaga.

Ti ugovori nemaju samo pravnu vrijednost, već vrijednost koja je izričito pastoralna, ljudska i kršćanska. Jer su, bilo Država, bilo Crkva, usmjereni k izgradnji i dobiti čovjeka i općega dobra. Dakle, i na vama je, dragi svećenici, odgovornost da konkretizirate, oživotvorite ove ugovore u duhu koji nije samo ugovorni duh između Države i Svete Stolice, Crkve, već u odnosu na osobe, na dobro duša koje su vam povjerene.

Sve to stoga što je odnos između Crkve i Države suradnički odnos. Ponekad čujemo govoriti: *Slobodna Crkva u slobodnoj državi*. To je veoma teoretska formulacija koja više ne odgovara društvenoj i pravnoj stvarnosti suvremene države i pastoralnim prilikama Crkve. Crkva i država su tu kako bi surađivale na dobro čovjeka i na opće dobro.

I jedan pogled u budućnost, u godinu koja je pred nama, dragi svećenici. Godina koja nas čeka ispunjena je očekivanjima i nadama. Nije potrebno da ja ulazim u pojedinosti. Vi bolje od mene poznajete prilike Crkve i političke prilike u Državi. Stoga, ovom prilikom izričemo najsrdačnije želje, kako bi odnosi Crkve i Države donijeli još veće plodove i sve bolju i konstruktivniju budućnost.

Želim vam puni uspjeh ovoga Teološko-pastoralnoga tjedna i svima od srca podjeljujem blagoslov Svetoga Oca koji neka vas prati u ispunjavanju ovoga velikoga posla. Puno hvala.

Pozdravni govor prof. dr. Petra Kraljevića, prorektora Sveučilišta u Zagrebu

Poštovani gospodine Dekane, uzorita gospodo kardinali, preuzvišena gospodo nadbiskupi i biskupi, cijenjeni provincijali i provincijalke, poštovani ministri ce i ministre, velečasna gospodo svećenici, dragi prijatelji!

Pripala mi je čast i ugodna dužnost da vas u ime Rektora Sveučilišta u Zagrebu prof. Marijana Šunjića, koji iz objektivnih razloga nije mogao doći ovdje imamo dodjelu počasnoga doktorata u jedanaest sati jednom svjetskom znanstveniku – i u svoje osobno ime srdačno pozdravim, zaželim puno uspjeha u radu ovom skupu i, naravno, svima vama koji ste došli u Metropolu, u Zagreb, ugodna i sretan boravak u Metropoli.

Moram reći da su naš Rektor i njegov zamjenik uvijek radosni kada dolaze na otvaranje ovog Teološko-pastoralnog tjedna. Doduše, prava je šteta što ne mo-

gu ostati na svim predavanjima, jer su svake godine, a to ne kažem iz kurtoazije, pa tako i ove, predavanja više nego interesantna i više nego kvalitetna. Dakle, uvijek smo radosni, ali ove godine ta radost je veća nego obično. Zašto je veća? Preuzvišeni je gospodin Nuncij spomenuo da je prošle godine potpisan Ugovor, a prema tome, ovaj 37. Teološko-pastoralni tjedan prvi je poslije potpisivanja Ugovora o djelovanju i statusu Katoličkog bogoslovnog fakulteta unutar Sveučilišta u Zagrebu. Radost je dvostruka. Prvo, zato što su se, s jedne strane odnosi između Katoličkog bogoslovnog fakulteta i Sveučilišta regulirali ugovorom, a s druge strane što su na tom Ugovoru koji je sastavljan, ponavljam, između tih dviju strana, a što je dobro poznato, i sudjelovali i dali odobrenje, s jedne strane, Sveta Stolica, a s druge ga je strane potvrdio Sabor Republike Hrvatske. Dakle, taj ugovor, možemo reći, da je prvi ugovor između Republike Hrvatske i Svete Stolice. Radost je još veća, kad znamo, barem kako sam informiran, a vjerujem da sam dobro obaviješten, da je taj Ugovor služio kao obrazac za stvaranje, za pisanje triju novih ugovora koji su potpisani 19. prosinca. Naročito je služio kao obrazac za stvaranje Ugovora o izobrazbi u Republici Hrvatskoj.

Drugi razlog zbog čega smo uvijek radosni je činjenica što smo ovdje, a to znači da se prije pet i pol godina, dakle, 1990. godine, Katolički bogoslovni fakultet vratio u Sveučilište, dakle, vratio se tamo čemu je on bio temelj, i oslonac sve do 1952. godine. Naravno da to, taj povratak, nema samo formalno i političko značenje. Ono je vrlo bitno, vrlo je bitno i za Katolički bogoslovni fakultet, ali je bitno i za hrvatsko Sveučilište. Zašto je bitno? Na taj način Katolički se bogoslovni fakultet otvorio i, naravno, dopustio da vjetrovi koji pušu sa Sveučilišta uđu u njega i unesu jedno, ja bih rekao, malo drugačije ozračje koje može biti samo na dobro. Svježi zrak uvijek dobro dođe. A s druge strane, Katolički bogoslovni fakultet, jer je otvoren, može djelovati – dakle, povratna sprega – na Sveučilište i dati mu onu duhovnu, filozofsko-teološku komponentu koju do 1990. godine, u svakom pogledu devastirano Sveučilište, nije imalo. Dakle, ta interakcija između Katoličkog bogoslovnog fakulteta i Sveučilišta na dobrobit je i jednih i drugih.

Treći razlog koji nas veseli je činjenica da je ovaj Teološko-pastoralni tjedan u stvari nešto što je poznato pod nazivljem 'permanentna izobrazba', dakle, nešto bez čega su suvremene visokoškolske naobrazbe u svijetu jednostavno nezamislive. A budući da je ovo 37. po redu, očito je da je Katolički bogoslovni fakultet, u tom pogledu, perjanica na zagrebačkom Sveučilištu i da se doista može podičiti. Ne samo da je perjanica, nego, iako neki fakulteti to imaju, ipak spada u onaj manji broj koji vrlo kvalitetno njeguju tu permanentnu izobrazbu.

I, četvrto, posljednje, ali ne najmanje važno. Iako u programu piše da je ovo 37. Teološko-pastoralni tjedan za svećenike, on nije samo za svećenike, nego i za laike i to iz dva razloga: prvo, ako pogledamo program, onda ćemo vidjeti da tu ima puno tema koje su bitne za laike, a ne samo to. Svima nam je poznato da Teološki fakultet, Katolički bogoslovni fakultet, ne obrazuje samo svećenike, nego da je broj laika na

tom fakultetu iz dana u dan veći, a prema tome i teme su tako koncipirane – i moraju biti tako koncipirane – da ne pružaju dodatna znanja samo svećenicima, nego i laicima koji su dužni i koji hoće skupa sa svećenicima raditi na dobrobit ovoga naroda.

Eto, dragi prijatelji, ako dio te radosti uspijemo prenijeti i na vas i oduševiti vas da zajedničkim silama, putem obrazovanja, pokušamo mijenjati mentalitet, kulturnu i obrazovnu razinu nacije i na taj način pomognemo svome narodu – to će nas veseliti. Neka nam u tome Bog pomogne.

Pozdravni govor ministra dr. Jure Radića:

Uzoriti i preuzvišeni oci, drage sestre i braćo!

Providnost je namijenila našim generacijama život na razmeđnici drugog i trećeg tisućljeća. A ima li i jedan narod danas na zemaljskoj kugli toliko razloga da zajedno s psalmistom punim ustima zapjeva: »Velika nam djela učini Gospodin, opet smo radosni«, kao hrvatski narod? Opet smo radosni, jer je iza nas tisućljeće neslobode, praznik nesloboda, a pred nama, i već je počelo, tisućljeće slobode. Iza nas je zlo i stradanje i rušenje, a pred nama izgradnja, obnova, novi domovi, nove crkve, nove kuće. Iza nas je progonstvo, ljudi s plastičnim vrećicama, ljudi bez igdje ičega, a povratak je već počeo, povratak se već događa. Iza nas je vrijeme kada je trećina Hrvatske bila okupirana, a evo nas pred vratima Vukovara. Još koji dan, koji tjedan i Hrvatska će opet u punini biti na svome Dunavu.

Dakle, što je za nas treće tisućljeće? Izazov slobode, veliki zahtjev, veliki nalog, za svakog u svom redu, od radnika do ministra, od laika, od svećenika do biskupa i kardinala, da u slobodi živi, da slobodu gradimo, da u slobodi izgradimo Hrvatsku onako kako u hvalospjevu Krista Kralja stoji: *zemlju pravde i ljubavi, zemlju mira i zadovoljstva*, zemlju u kojoj će svi njeni građani, bez obzira koje vjere bili, bez obzira koliko bogati bili, bez obzira koliko sposobni bili – biti slobodni, biti zadovoljni – zemlju u kojoj ćemo graditi svi zajedno, jer sad to ovisi samo o nama, ali o svakome od nas, ne samo o nekome od nas i ne samo o nekima od nas. Dakle, u vremenu u kojem ćemo moći graditi tu Hrvatsku da ona bude na radost i zadovoljstvo svakog njenog građanina. U tome je prevažna i prevelika zadaća sviju vas i ja vam želim, kao i čitavom Hrvatskom narodu, puno uspjeha u toj gradnji, u nadi da će i ovaj tjedan tome doprinijeti. Zdravi i veseli bili!

Pozdravni govor biskupa Deutscha:

Uzoriti Kardinala, gospodine Dekane!

U ime Evangeličkoga fakulteta 'Matija Vlačić Ilirik' sve vas srdačno pozdravljam. Ovaj naš Fakultet nešto je posebno u Europi i u svijetu. To je Fakultet

gdje se ekumena prakticira svakog dana i gdje teolozi kroče prema jedinstvu Crkve. Želim vam uspješan Pastoralno-teološki tjedan i Božji blagoslov. Hvala!

Pozdravni govor Branka Lovreca:

Ukazana mi je velika čast, da u ime Baptističke Crkve u Republici Hrvatskoj pozdravim ove crkvene velikodostojnike, uzorite kardinale, oće biskupe i ovu duhovnu snagu naše Republike. Ovdje kao da je koncentrirana u jednom malom prostoru sva duhovna snaga Hrvatske. Pred nama stoji, što je rekao i ministar Radić, obnova, ne samo materijalna, nego i duhovna obnova. I mi kao baptisti udružujemo se zajedno sa svim kršćanima, posebno s većinskom Crkvom da doprinesemo toj duhovnoj izgradnji. Pred nama su opasnosti koje ne smijemo zanemariti, opasnosti koje dolaze iz svih mogućih područja, opasnosti koje žele uništiti ono osnovno kršćansko. I zato želja mi je da mi kao vjernici Baptističke Crkve pružimo ruke jedni drugima, da pomognemo duhovnoj obnovi da dođe do nove eksplozije kršćanstva i duhovnosti, kao što se to dogodilo prije gotovo dvije tisuće godina, silaskom Svetoga Duha po obećanju koje je Isus Krist dao. I ovdje ovaj naslov – *Bog ne samo da govori čovjeku nego ga i traži* – veliko je ohrabrenje. Bog ima inicijativu da potraži ljude i da ih privede k sebi po Isusu Kristu. I udružimo se u toj snazi u toj volji i želji da stvarno pomognemo čovjeku koji je još uvijek izgubljen u vremenu i prostoru i luta bez Boga. Zahvaljujem na pozivu i zahvaljujem što mogu biti ovdje već desetak i petnaestak godina. Hvala.

Brzjav sv. Ocu Ivanu Pavlu II.

Sua Santità
Giovanni Paolo II
Città del Vaticano

Santo Padre,

con il tema: »Tertio millennio adveniente« la Facoltà Cattolica di Teologia dell' Università di Zagreb dà il suo contributo scientifico-teologico alla celebrazione »del grande giubileo dell'anno 2000«. Con il motto »in Gesù Cristo Dio non solo parla all'uomo, ma lo cerca« (TMA, n. 7), la Facoltà vuole contribuire ad una evangelizzazione più efficace della Chiesa nelle nuove circostanze sociali in Croazia.

La trentasettesima Settimana teologico-pastorale per i sacerdoti, che si svolge alla fine di gennaio a Zagabria, ha riunito più di seicento sacerdoti di Croazia e di Bosnia e Herzegovina.

Noi siamo riconoscenti per tutto quello che la Sua Santità fa per la consolidazione dalla pace e dalla giustizia sociale, nel mondo e specialmente in Croazia e in Bosnia e Herzegovina.

Con le espressioni di un profondissimo rispetto preghiamo la Sua benedizione apostolica.

Zagreb, il 28 gennaio 1997.

*Franjo card. Kuharić
Arcivescovo di Zagreb*

Sua Santità
Giovanni Paolo II
Città del Vaticano

Sveti Oče,

Temom: »Ususret trećem tisućljeću« Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu daje svoj znanstveno-teološki doprinos proslavi Velikog jubileja 2000. godine. Pod motom: »U Isusu Kristu Bog ne samo da govori čovjeku, nego ga traži.« (TMA, br. 7) Fakultet želi doprinijeti efikasnijoj evangelizaciji Crkve u novim društvenim okolnostima u Hrvatskoj.

Ovogodišnji XXXVII. Teološko-pastoralni tjedan za svećenike, koji se tradicionalno krajem siječnja održava u Zagrebu, okupio je više od 600 svećenika iz Hrvatske, te Bosne i Hercegovine.

Zahvalni smo za sve ono što činite za učvršćenje mira i socijalne pravde u svijetu i osobito u Hrvatskoj, te Bosni i Hercegovini.

S izrazima dubokog poštovanja molimo Vaš apostolski blagoslov.

U Zagrebu, 28. siječnja 1997.

*Franjo kard. Kuharić
Nadbiskup zagrebački*